

Рівень 1. Початок

1990 рік. Ані дев'ять років.
До народження Христі 15 років.

Колготки не хотіли надягатися. Так буває з ними — з колготками, — коли встаєш із самого ранку й уже кудись спізнюєшся. То вони перекручуються просто в тебе на ногах, то ти якимось чудом надягла їх не тим боком, то права нога намагається втрапити в ліву — колготку? колготину?.. Аня замислилася, насупивши чоло й ігноруючи чорні пасма нечесаного волосся, що лізли в очі. Сховала позіх у кулачок і, прислухаючись до батьківських голосів за дверима, спробувала знову. Двері в її кімнату різко відчинилися. Софа.

— Та ти їх вдягнеш нарешті чи ні? — старша сестра безцеремонно почала натягати на неї той нещасний предмет гардеробу, ігноруючи намагання вирватися. — Уже десять років, а все як маленька. А чого ці? Дивися, вони в тебе на колінках збігатися будуть, розтягнуті такі...

— Я хочу ці! — Аня вирвалася. — І жовте плаття!

— Не можна жовте плаття, треба вбратись урочисто. Як на перше вересня.

— Фартушок?

— Фу, — Софія скривилася, — сподіваюся, тепер це лахміття викинуть у сміття. Ні, знайдемо тобі щось чорнобіле. Більш класичний стиль. Ми ж тепер ідемо в Європу!

— А коли ми туди підемо?

— Спершу ми з тобою йдемо в Радянський парк... — Софію перебила матір, що гукала дівчат снідати. Аня, досі позіхаючи й тручи заспані очі, почалапала до столу. З невдоволеним виразом обличчя провела ложкою по манній каші, але промовчала, помітивши дивну знервованість батька й матері. Аня знехотя колупнула вміст тарілки, змішуючи маленьку грудку масла із цупкою, твердою перевареною манкою, і не стерпіла.

— А нащо ми йдемо в парк?

— Купимо квітів, — відгукнувся тато.

— Ромашок?

— Та яких ромашок... Троянд хоч пару-трітку!

— Де їм узятися, — закотила очі мати, — зроду-віку не було, а тут посеред літа будуть тобі трояндами в парку торгувати?

— Ну, купимо в переході по дорозі. Сьогодні мають бути! Не щодня ж Декларацію про державний суверенітет підписують! — тато підняв угору вказівного пальця й останню фразу промовив, наголошуючи на кожному слові.

— А що то таке? — пробелькотіла Аня. — І кому ми купуємо квіти?

— Це означає, що, — тато радісно всміхався, — ми нарешті будемо вільні!

— Та хай вони спершу її підпишуть, — не витримала мати, — бо потім знову чекати невідь-скільки!

— Точно підпишуть сьогодні, точно-точно, — тато нарешті сів за стіл, але ложки так і не торкнувся, — коли ж, як не сьогодні? І ми туди підемо! І побачимо їх першими!

— Так а квіти кому?

— Та депутатам же. Підеш і вручиш, — він підморгнув Ані.

— Я?!

— Вона?!

Обидві сестри вирячилися на батька: одна — налякано, інша — обурено.

— Ну так, Аня. Буде депутатам привітання.

— Я теж хочу піти із квітами! — Софія склала руки на грудях. — Чого це як прибирати — то я, а як квіти вручати — вона?

— Та купимо вам обом квіток, обидві вручите, теж мені знайшла проблему, — махнув рукою батько. Мати, подумки поразувавши витрати, скривилася. Вона збиралася після сніданку спуститися до сусідки й попросити трохи квітів із клумби під домом, які та постійно поливає, — уже ж дешевше буде. Тепер доведеться просити два букетики.

— Та хай Софа сама і вручає!

«Один».

— Ти що? Така подія у твоєму житті більше не повториться ніколи! Хіба ти зовсім не хочеш долучитися?

«Два».

— Не хочу! Я їх не знаю! Чого б це я мала їм дарувати квіти?

«То таки один чи два?»

На кухні був іще дехто. Дві сестри, невидимі людському оку. Закутана в чорне й пошарпане Недоля, яка скривилася, зрозумівши, що тут немає кави й вона не зможе як слід прокинутися, поласувавши хоч запахом. І вбрана в білу сукенку Доля, яка грілась у променях ранкового липневого сонечка, сидячи на підвіконні.

— Як думаєш, що мала обере? — Недоля насупила брови, почувши запитання сестри, нечутне людям. Та любила такі штуки: вибрати смертну, дивитися на варіанти вибору, обирати разом із нею, сподіватися на краще, боятися гіршого, грати на власних нервах. Натомість Недоля просто хотіла кави.

— Без поняття.

— Ну ж бо, простежмо.

— Слухай, надворі 1990 рік. Шістнадцяте липня, якщо бути точною. Там, у Верховній Раді, сьогодні підпишуть Декларацію про державний суверенітет України. Не хочеш простежити, не знаю, за Левком Лук'яненком? Далася тобі ця мала, яка й колготки вдягати сама ще до пуття не вміє!

— Я теж такою була.

— Що, колготки не вміла вдягти? — захихотіла Недоля.

— Нерішуча. Цікаво, що з неї виросте, — Доля подивилася на Аню, — і як далі складеться її шлях. Ми встигаємо

стежити за сотнями людських життів — чому б і цю не внести в перелік?

— Ясно, ти від мене не відчепишся. Ну гайда, — Недоля махнула рукою. — Які там зараз у неї опції?

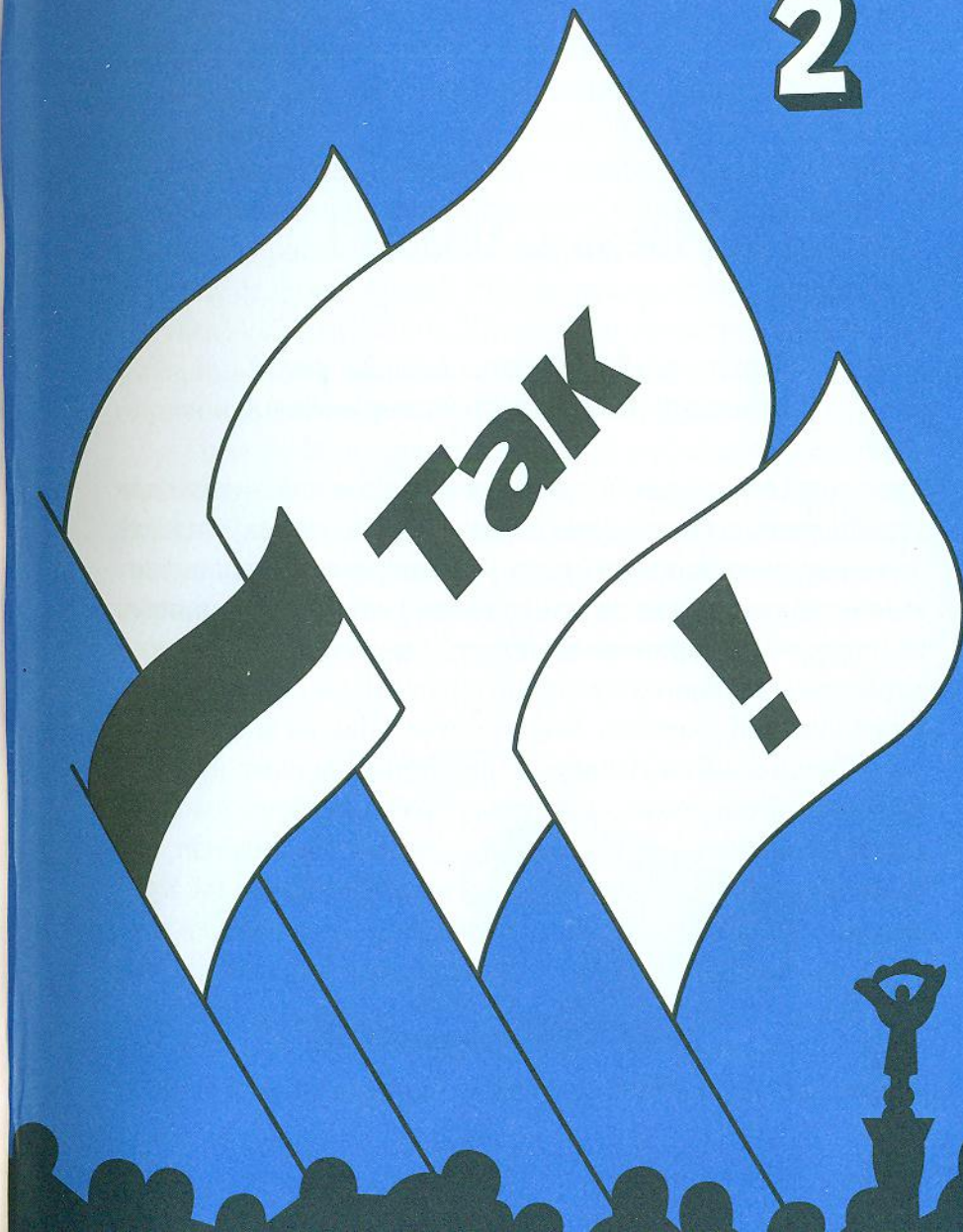

ПОГОДИТИСЯ ВРУЧИТИ КВІТИ
(АЛЕ НАПОЛЯГТИ НА РОМАШКАХ!). —
Рівень 2. Епізод 1. (с. 12)

СКАЗАТИ, ЩОБ СОФА ВРУЧАЛА
КВІТИ САМА. —
Рівень 2. Епізод 2. (с. 16)

РІВЕНЬ 2

Рівень 2. Епізод 1

Листопад 2004 року. Анні 23 роки.
До народження Христі чотири місяці.

Анна хукала на долоні, намагаючись хоч так зігріти за-терплі пальці. Рукавички залишились удома, на старенькому похиленому комоді. «Хоч шарф додумалась узя-ти!» — подумала маминим голосом і глибше занурилась обличчям у помаранчеве плетиво. Акуратно, боком Анна відійшла від тісного скупчення людей, яких їй, узагалі-то, зараз краще б уникати. Але не могла. Ніяк не могла.

— Треба знайти Давида, — прошепотіла сама до себе. Повільно й обережно, зважуючи кожен крок на змоклій від снігу бруківці, Анна пройшлася далі, до наметів, що стояли акуратними рядочками попід будівлями на Хре-щатику. Давид стояв біля одного з них — говорив із дру-зями із Черкаської області, що зірвались і приїхали сю-ди. Аня простувала до нього, не завваживши двох бабусь, схожих на близнючок — згорблених, у козушках і в квіт-частих хустинках. Тільки в однієї чорна, а в іншої — біла.

— Не пали так на неї, ще подумає, що ти шпійонка якась, — прошамкотіла беззубо Недоля.

— Цить, дай послухати, що скаже, — Доля махнула на неї ціпком.

— Знайомтеся, ця красуня — моя наречена, — предста-вивши обраницю друзям, хлопець обійняв її за плечі.

— Ага, красуня! — прошипіла в'їдливо Недоля. — У Со-финому старому пальті, у якого рукави скоро до дір про-трутяться! І в маминих чобітках — що, думаєш, ніхто не ба-чить, що їх уже міль почала їсти? Одразу видно — гарна наречена! І господиня буде гарна чоловікові!

— Цить, — шикнула на неї Доля, що замилувалася наре-ченим: не надто вищим за Аню, з таким самим руським, як і в неї, волоссям, широкоплечим, з кількаденною ще-тиною на обличчі. Поверх чорної куртки — яскравий по-маранчевий жилет, у якому Давид нагадував ремонтни-ка доріг. Ним, власне, працював його батько — удалося

